

Válságmenü: A gazdasági sokkok újraírják az étkezési szokásainkat

Járványok, háborúk, természeti katasztrófák vagy pénzügyi válságok idején kialakul néhány jellemző közös fogyasztási minta: az emberek pánikszerű felvásárlásba kezdenek, olcsóbb termékeket választanak, fontosabbá válnak számukra a helyi források, és többet vásárolnak online – állapították meg a Corvinus agrárközgazdasági kutatói.

A történelem során minden válság befolyásolta, hogy mi kerüljön a tányérra. A Corvinus Egyetem kutatóinak friss áttekintése szerint a pénzügyi krízisek, világjárványok, geopolitikai konfliktusok és ársokkok nem csupán a pénztárcákat terhelik meg, hanem nyomot hagynak az étrenden is, és alapjaiban formálják át, mit és hogyan esznek az emberek.

A Trends in Food Science & Technology folyóirat novemberi számában megjelent [tanulmány](#) 112 nemzetközi kutatás szisztematikus elemzésén alapul. Maró Zalán Márk, Mizik Tamás és Balogh Jeremiás Máté eredményei szerint a sokkokra adott reakciók eltérőek, de vannak visszatérő minták: pánikszerű felvásárlás, olcsóbb helyettesítő termékek választása, valamint a helyi források és online vásárlás felértékelődése.

Így eszünk válság idején: a pániktól a takarékoskodásig

A betegségekhez kapcsolódó sokkok azonnali érzelmi reakciókat váltanak ki, például felhalmozást. A COVID-19 világjárvány jól illusztrálja az ilyen sokkok dinamikáját. A kezdeti időszakot pánikvásárlás és készletezés jellemezte, később azonban a fogyasztók inkább az online beszerzésre támaszkodtak, valamint tudatosabban vásároltak és fogyasztottak élelmiszert.

Pénzügyi válságok, például megugró infláció idején ezzel szemben kevésbé látványos, de tartósabb változások következnek be: az emberek olcsóbb márkákra váltanak, kevésbé ragaszkodnak a minőséghez, étrendi kompromisszumokat kötnek, és hosszabb távú, költségcsökkentő stratégiákat alakítanak ki.

A geopolitikai konfliktusok – például az orosz-ukrán háború – azonnali áremelkedést hoznak, és ellátási zavarok keletkeznek, a kínálat beszűkül. A polcokról eltűnő importárúk helyett a fogyasztók gyakran hazai alternatívákhoz fordulnak, még ha azokat kevésbé is tartják vonzóknak. Az ilyenkor megerősödő infláció hosszabb távon pedig csökkenti a vásárlóerőt, és a háztartások étrendje egyre inkább a pénzügyi krízisekre jellemző takarékos mintához közelít.

A legsebezhetőbbek kerülnek a legnagyobb nyomás alá

A Corvinus kutatói szerint a sokkok hatásai nem egyenletesen oszlanak meg. Az alacsony jövedelmű háztartások és a fejlődő országok lakói viselik a legsúlyosabb terheket: sokan kénytelenek étkezéseket kihagyni, vagy a tápanyagban gazdagabb ételekről – húsról, friss zöldségről – lemondani. Ez hosszú távon alultápláltsághoz és egészségügyi kockázatokhoz vezethet.

A város és a vidék különbségei is felerősödnek. Míg a nagyvárosokban a kínálati hiány és a drágaság jelent gondot, addig vidéken ugyan némi előnyt adhat, hogy az ott élők közvetlenül hozzáférnek egyes élelmiszerekhez, de a kisebb jövedelmük és a piacra jutás nehézségei ellensúlyozzák ezt a kedvező hatást.

A Corvinus kutatói szerint a jövőben elkerülhetetlenek lesznek újabb gazdasági és társadalmi zavarok – járványok, éghajlati katasztrófák vagy geopolitikai konfliktusok. A kérdés nem az, hogy lesznek-e, hanem az, hogyan reagálunk rájuk. A tanulmány hangsúlyozza: a jól megtervezett, rugalmas és igazságos élelmiszer-politikák dönthetik el, hogy egy sokk nyomán tartósan romlik-e az éltrend minősége, vagy épp ellenkezőleg, új és fenntarthatóbb fogyasztási szokások gyökereznek meg.

„Rövid távon a célzott támogatások – például élelmiszersegély, készpénzjuttatások vagy ingyenes iskolai étkeztetés – segíthetnek megvédeni a kiszolgáltatott csoportokat. Hosszabb távon az vezet célra, ha támogatják a hazai mezőgazdasági beruházásokat és a helyi termelőket, valamint diverzifikálják az ellátási láncokat, ez növelheti ugyanis az élelmiszer-ellátás ellenállóképességét” – hangsúlyozza Maró Zalán Márk, a tanulmány vezető szerzője, a Corvinus agrárközgazdaságtani kutatója.

Lehetőség a változásra

Fontos szerepe van a kommunikációnak is. A világjárvány alatt több országban tapasztalt pánikvásárlás példája azt mutatja, hogy a fogyasztók racionális viselkedését a hatóságok célzott tájékoztatással és útmutatással is erősíthetik.

A tanulmány nemcsak a problémákra hívja fel a figyelmet, hanem a válságokban rejlő lehetőségekre is. A COVID-19 alatt tapasztalt fordulat – a helyi termékek és a fenntartható élelmiszerrendszerek iránti fokozódó érdeklődés – tartósan átalakíthatja a fogyasztói magatartást. Ha a kormányok és közösségek támogatják a válságban kialakult új kezdeményezéseket, például a helyi élelmiszereken alapuló rendszereket vagy a közösségi kerteket, akkor a sokkok katalizátorként is szolgálhatnak.

Sajtókapcsolat:

- Vajda Boglárka, szenior PR-szakértő
- Corvinus Kommunikáció
- +36 30 619 6633
- press@uni-corvinus.hu

Eredeti tartalom: Budapesti Corvinus Egyetem

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=26934>